

§ 1047

Osallisuusmallin toimeenpano ja rahoitus

HEL 2017-010829 T 00 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hallintosäännön VII osan 27 luvun mukaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen periaatteiden ja niiden osatekijöihin perustuvan osallisuusmallin toimeenpanemiseksi vuosina 2018-2021 seuraavaa:

Kaupunginhallitus toteaa, että yleisistä käyttövaroista ohjataan kaupunginkanslian käyttöön aiemmin lähiöprojektin käytössä ollut, enintään 500 000 euroa, käytettäväksi alueellisen osallisuuden toimeenpanoon ja osallistuvan budjetoinnin teknisen alustan kehittämiseen ja ylläpitoon.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää kehottaa kaupunginkansliaa valmistelemaan lähiörahaston muutoksen osallisuusrahastoksi siten, että osallisuusrahaston tuotosta voidaan rahoittaa vuosittain osallistuvan budjetoinnin kustannukset sisältäen toimeenpanon henkilöstön, alueellisen osallisuuden käyttömenot, sekä osallistuvan budjetoinnin alueellisesti päätettävät summat.

Vielä kaupunginhallitus päättää kehottaa toimialalautakuntia osaltaan raportoimaan osallisuuden toteutumisesta kaupunkistrategian arvioinnin yhteydessä valtuustokauden puolella välissä.

Osallisuusmalli arvioidaan valtuustokauden aikana sekä avoimissa asukastilaisuuksissa että kaupunginhallituksessa. Kaupunginhallitus kehottaa toimialalautakuntia samassa yhteydessä osaltaan raportoimaan osallisuuden toteutumisesta. Arvioinnin yhteydessä kaupunginhallitus päättää tarvittavista toimista osallisuusmallin jatkokehittämiseksi ja laajentamiseksi.

Osallisuusmallin alaikäraja muutetaan siten, että ehdotuksien tekemiseen ja niistä äänestämiseen on mahdollisuus 12 vuotta täyttäneillä.

Käsittely

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo:

Osallisuusmalli arvioidaan valtuustokauden aikana sekä avoimissa asukastilaisuuksissa että kaupunginhallituksessa. Kaupunginhallitus kehottaa toimialalautakuntia samassa yhteydessä osaltaan raportoimaan osallisuuden toteutumisesta.

13.11.2017

maan osallisuuden toteutumisesta. Arvioinnin yhteydessä kaupunginhallitus päättää tarvittavista toimista osallisuusmallin jatkokehittämiseksi ja laajentamiseksi.

Kannattaja: Otso Kivekäs

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo:

Lisäksi kaupunginhallitus täsmentää toimialoille osallisuusmallin toimeenpanosta annettavaa ohjeistusta seuraavasti:

Jokaisella toimialalla vakinaistetaan ja otetaan käyttöön kaupunginvaltuuston periaatepäätöksen mukaisesti esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin, asukas- ja käyttäjäraatien sekä verkko-osallistumisen käytännöt niin, että osallisuuden mahdollisuuksia luodaan kattavasti koko kaupungin alueelle, jokaiselle toimialalle ja toimialan eri osa-alueille. Tämä edellyttää kyseisen toimialan palveluita käyttävien asukkaiden tarpeiden erityistä huomioimista.

Kannattaja: Paavo Arhinmäki

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo:

Osallisuusmallin alaikärajaa muutetaan siten, että ehdotuksien tekemiseen ja niistä äänestämiseen on mahdollisuus 12 vuotta täyttäneillä.

Kannattaja: Nasima Razmyar

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon osallisuusmallin arviointia koskevan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 6

Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Wille Rydman, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 9

Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdottir Sandelin, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Maria Ohisalo, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Sanna Vesikansa

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 6 - 9.

2 äänestys

13.11.2017

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon osallisuusmallin toimeenpanosta annettavaa ohjeistusta koskevan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 13

Silja Borgarsdottir Sandelin, Otso Kivekäs, Terhi Koulumies, Maria Ohisalo, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 2

Paavo Arhinmäki, Veronika Honkasalo

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 13 - 2.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon osallisuusmallin alaikärajan muuttamista koskevan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 6

Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Wille Rydman, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 9

Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdottir Sandelin, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Maria Ohisalo, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Sanna Vesikansa

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 6 - 9.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tommi Laitio, toimialajohtaja, puhelin: 310 89045
tommi.laitio(a)hel.fi
Johanna Seppälä, vuorovaikutuspäällikkö, puhelin: 310 79780
johanna.m.seppala(a)hel.fi
Titta Reunanen, asukasyhteistyöpäällikkö, puhelin: 310 23437
titta.reunanen(a)hel.fi
Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Asian taustaa

Kaupunginvaltuusto päätti 16.3.2016 johtamisjärjestelmän uudistamisen periaatepäätöksessä, että osana muutosta tehdään kaupunkilaisien osallistumisen linjaukset, joissa määritellään, miten aiemmin tehtyjä osallistumisen ja kuulemisen kokeiluja vakinaistetaan ja otetaan käyttöön, sisältäen ainakin osallistuvan budjetoinnin, asukas- ja käyttäjäraadit sekä verkko-osallistumisen. Lisäksi mallissa tulee huomioida alueellinen osallistuminen. Valtuuston linjaus on jatkoa kahden aikaisemman valtuustokauden strategian pyrkimykselle kaupunkilaisten osallisuuden vahvistamiseen.

Kaupunginjohtaja asetti työryhmän 23.3.2016 ja 23.6.2016 selvittämään ja valmistelemaan uuteen johtamisjärjestelmään ja toimialalautakuntarakenteeseen kytkeytyvää osallisuus- ja vuorovaikutusmallia sekä työryhmän 11.1.2017 mallin toimeenpanemiseksi ja jatkovalmistelemiseksi.

Valmistelun pohjana ovat olleet uuden kuntalain osallisuussäännökset. Lisäksi on haettu Helsinkiin soveltuvaa, pidemmälle menevää mallia, joka kytkeytyy uuteen johtamisjärjestelmään ja toimialalautakuntarakenteeseen. Mallin valmistelun painopiste on ollut kaupunkitasoisten yhteisten periaatteiden laatimisessa ja kaupunginvaltuuston periaatepäätöksessä todettujen yksityiskohtien selvittämisessä ja niihin liittyvien esitysten laatimisessa.

Kaupunkilaisten, järjestöjen, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien laajamittaisen osallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdollistava Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmalli on keskeisessä roolissa tavoiteltaessa kaupungin toiminnan asukaslähtöisyyden, yhdessä tekemisen ja kaupunkilaisten osallisuuden laajentumista.

Mallin valmistelu on tehty yhteistyössä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa.

Osallistumisen ja vuorovaikutuksen lähtökohdat ja periaatteet

Helsingissä osallisuuden periaatteet on kirjattu kaupungin hallintosääntöön (osa V Osallistuminen ja viestintä, luku 27 Kaupunkilaisten ja palvelunkäyttäjien osallistumisoikeus § 1).

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Osallisuuden ja vuorovaikutuksen periaatteet ovat kunnan jäsenten ja palveluiden käyttäjien osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen kaupungin palveluiden kehittämisessä, omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen ja yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen. Hallintosääntöön kirjatut osallistumisen ja vuorovaikutuksen osatekijät ovat hallinnon avoimuus, selkokielineen ja monikanavainen viestintä, alueellisen osallistumisen ratkaisu, osallistuva suunnittelu ja osallistuva budjetointi, asukaslähtöisyyttä edistävät käyttäjä- ja asiakasraadit sekä asiakaskokemuksen ja palautteen hyödyntäminen, toimivat aloitekäytännöt ja kansalaistoiminnan kannuste- ja tukimenettelyt. Periaatteet ja osatekijät perustuvat kuntalaisten esiin nostamiin näkökulmiin vuorovaikutuksessa Kerrokantasi- verkkokyselyssä, yhteiskehittämispäivillä ja neljässä asukasillassa.

Hallintosäännön III osan 9 luvun 1 § mukaisesti pormestari vastaa kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta. 2 §:ssä vastaavasti on määrätty, että apulaispormestari vastaa toimialallaan kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta.

Kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosasto ohjaa kaupungin osallisuuden ja vuorovaikutuksen kehittämistä hallintosäännön II osan 4 luvun 2 § mukaisesti.

Helsingin kaupunkistrategiaan 2017–2021 on kirjattu visio maailman toimivimmasta kaupungista. Toimivuus rakentuu tasa-arvolle, yhdenvertaisuudelle, vahvalle sosiaaliselle koheesiolle ja avoimelle osallistavalle toimintatavalle. Tavoitteeksi on asetettu Helsinki, joka on asukas- ja käyttäjälähtöinen kaupunki, jossa kaikilla on mahdollisuus elää kokeusrikasta elämää.

Helsinki haluaa kaupunkistrategialla myös vahvistaa asemaansa osallisuuden ja avoimuuden kansainvälisenä edelläkävijänä. Tavoitteena on, että asukkaat ja yritykset luottavat kaupungin toimintaan, että heidän todellinen vaikutuksensa toimintaan vahvistuu ja että modernit osallisuuskäytännöt parantavat väestöryhmien välistä ymmärrystä, yhdenvertaisuutta ja palvelujen laatua. Kaupunki edesauttaa dialogia sekä aktivoi heikoimmassa asemassa olevia osallistumaan.

Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmalli muodostaa kokonaisuuden, joka tukee edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista. Kokonaisuus muodostaa uuden kaupunkitasoisen toimintamallin, jolla lisätään asukkaiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kaupungin palveluihin ja päätöksentekoon, tehdä yhdessä vaikuttavia tekoja ja toimia toisten hyväksi. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin toimintakokonaisuus edesauttaa myös dialogia ja väestöryhmien välistä ymmärrystä ja yhdenvertaisuutta.

Osallisuuden ja vuorovaikutuksen kokonaisuus Helsingissä

1.) Alueellinen osallisuus

Kaupunginvaltuuston 16.3.2016 periaatelinjausten mukaan Helsingin johtamisjärjestelmään ei olla perustamassa kuntalain 36 § mukaisia alueellisia toimielimiä.

Aikaisemmissa kokeiluissa sekä osallisuusmallin rakentamiseksi järjestetyillä yhteiskehittämispäivillä tunnistettiin tarve toimintamallille alueelliseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen, keskusteluun ja koordinaatioon kaupunginosissa poikkihallinnollisesti ja yhdessä paikallistoimijoiden kanssa. Erityisesti tukea toivottiin asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten aloitteiden edistämiseen ja keskusteluyhteyden synnyttämiseen kaupunkiorganisaation kanssa. Alueellinen osallistuminen nousi esiin myös syksyllä 2015 toteutetussa johtamisen uudistamisen verkkoaivo-riihessä. Alueellisen osallistumisen kehittäminen ja kaupungin jalkautuminen kaupunginosiin on nähty tärkeänä.

Tulevaisuuden kaupungin rooli on yhä vahvemmin toimia alustana itseorganisoituvalla ja omaehtoisella toiminnalla, joka voi edesauttaa rakentamaan yhteyksiä eri toimijoiden välille ja uusien ratkaisujen löytämistä. Yhteiskehittämispäivillä syntynyt ehdotus stadiluotseista tarjoaa selkeän ja suunnitelmallisen ratkaisun alueen erityispiirteet huomioivaan kehittämiseen.

Stadiluotsit ovat työntekijöitä, joiden puoleen kaupunkilaiset ja paikallistoimijat voivat käännyä tarvitessaan apua aloitteiden ja kehittämis ehdotustensa edistämiseksi. Jokaiselle kaupunginosalle on nimetty vastuuhenkilö. Yhteensä stadiluotseja palkataan seitsemän, joista kullakin ovat vastuulla yhden suurpiirin kaupunginosat. Helsinki on tilastollisesti jaettu seitsemään suurpiiriin, joiden koko vaihtelee noin 40 000 asukkaasta noin 110 000 asukkaaseen. Stadiluotsit tuntevat oman suurpiirialueensa toimijat ja asiat. Stadiluotsit rakentavat yhdessä alueiden toimijoiden kanssa alueelle sopivat yhteistyöfoorumit. Stadiluotsit toimivat tiiviissä yhteistyössä toimialojen osallisuus- ja vuorovaikutustyötä tekevien ja palveluissa työskentelevien kanssa.

Suurpiirejä hienojakoisempi alueellinen yhteistyö mukautetaan alueen erityispiirteisiin. Asukkaiden ei tarvitse tietää kunkin stadiluotsin vastuualueita, vaan asukkaille tulee olla helppoa löytää oman kaupunginosansa stadiluotsi. Stadiluotsin aluetuntemuksen ja yhteistyöverkostojen kautta muodostetaan kokonaiskuva siitä, mitä toiveita, tarpeita ja resursseja asukkailla, yhteisöillä ja yrityksillä on oman alueensa kehittämisen suhteen. Stadiluotsien avulla asukkaat ja yhteisöt myös löytävät nykyistä helpommin yhteistyökumppaneita, joilla on samansuuntaisia intressejä.

Stadiluotsit edistävät dialogia ja aktivoivat eri väestöryhmiä osallistumaan. Stadiluotsin, sosiaali- ja terveystieteiden yhdyskuntatyöntekijöiden sekä toimialojen valmistelijoiden yhteistyön avulla voidaan edesauttaa sellaisten toimintatapojen syntymistä, joilla yhteiskunnan marginaalissa elävien ja erityisryhmien ääni tulee nykyistä paremmin kuuluiin heitä koskevissa asioissa.

Stadiluotsit ovat mukana osallistuvan budjetoinnin vuosittaisessa toimenpanossa. Yhteistyössä osallistuvan budjetoinnin projektipäällikön kanssa he tukevat eri väestöryhmiä aloitteiden tekemisessä ja äänestämässä. Stadiluotsien työnkuvassa korostuu osallistuvan budjetoinnin hanke-ehdotusten yhdenvertaisuuden ja moniäänisyyden varmistaminen.

Kaupunginosien tasolla yhteistyötä voidaan organisoida monella tavalla eri toimijoiden kesken. Asukasfoorumien, kaupunginosakokousten ja erilaisten yhteistoimintaryhmien myötä voidaan edistää kaupungin ja kuntalaisten välisen yhteistyön sujuvuutta koordinoitusti. Monet paikalliset yhteisöt järjestävät kaupunkilaisille tärkeää toimintaa ja tapahtumia ja muodostavat verkostoja edistääkseen tavoitteitaan. Kaupungin toimipisteet kuten kirjastot, nuorisotalot ja leikkipuistot tarjoavat hyvin kattavan verkon asukkaiden ja yhteisöjen tiedonhankinnan ja viranomaisyhteyksien luomisen pohjaksi. Toimintatapa tuottaa paikallista ja oikea-aikaista tietoa sekä koko yhteisön, että kaupunkiorganisaation käyttöön.

Nyt esitetyn alueellisen osallistumisen mallin kautta lisätään osallistavan suunnittelun käyttöä sekä kuntalaisten, yhteisöjen ja valmistelusta vastaavien viranhaltijoiden ja poliittisten päättäjien välistä vuoropuhelua. Mallissa luodaan kaupunginosaan alueelliset yhteistyö- ja viestintärakenteet ja resurssit edistämään kaupunkilaisten ja kaupungissa toimivien yhteisöjen keskinäistä vuoropuhelua, yhteistoimintaa sekä alueellisten kehittämistoimien yhteensovittamista.

2) Yritysluotsit

Alueelliseen osallisuuteen liittyvät tiiviisti myös alueella toimivat yritykset ja niiden kytkeytyminen alueen kehittämis- ja vaikuttamistoimintaan. Alueellisella osallistumisella halutaan myös edistää paikallista elinvoimaisuutta, uusien liiketoimintamahdollisuuksien syntymistä ja paikallisten yritysten toimintaedellytyksiä, verkottumista sekä yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa. Yritysluotsitoiminta edesauttaa paikallisten yritysten menestystä ja luo paikallisia liiketoiminta-, elinkeino- ja työllistymismahdollisuuksia.

Yritystoiminnan tukemiseksi tarvitaan myös ohjaus- ja tukipalveluita. Yritysten palvelu- ja tietotarpeet kohdistuvat useimmiten kaava-, tontti-, liikenne- ja lupa-asioihin sekä julkisiin hankintoihin, erilaisiin tukiin ja

kehittämistoimintaan. Kaupunki tarvitsee (stadiluotsien rinnalle) asiantuntijoita, jotka palvelevat yrityksiä ja muita yhteisöjä edellä mainituissa tehtäväkokonaisuuksissa sekä ohjaamaan joko sähköiseen palveluprosessiin tai asiasta vastaavalle taholle. Toimeenpano edellyttää kolmen yritysluotsin vakanssin osoittamista tehtävään ja tiivistä yhteistyötä kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja kaupunkiympäristötoimialan kanssa.

3.) Osallistuva budjetointi

Kaupunginvaltuuston 16.3.2016 periaatepäätöksessä linjattiin osallistuvan budjetoinnin käytön vakinaistamisesta nuorisotoimessa ja opetuksessa ja annettiin tehtäväksi selvittää laajentamista muihin soveltuviin toimiin. Osallistuvalla budjetoinnilla on Helsingissä tarkoitettu käyttösunnitelman puitteissa tapahtuvaa toiminnan painopisteiden tarkentamista yhdessä palvelun käyttäjien kanssa. Toimintatapa on ollut käytössä mm. rakennustoimessa ja kaupunginkirjastossa sekä hanke- tai toimipistekohtaisesti, kuten Maunulan uudessa monitoimitalossa.

Kasvatus- ja koulutustoimialan sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan nuorille suuntaama RuutiBudjetti -malli jatkuu 1.6.2017 jälkeen toimialojen tekemien päätösten mukaisesti. Vuonna 2017 malli levitetään kaikille Helsingin alueille. Nuorisotoimi on lisäksi varannut 200 000 euroa vuoden 2017 toimintamenoista osallistuvan budjetoinnin kokeiluun. Opetusvirasto on käyttänyt Ruuti-aloitteisiin perusopetuslinjalla 230 000 euroa (2016) ja toisen asteen koulutuksessa 38 000 euroa.

Osallisuustyöryhmä on perehtynyt valmistelun aikana osallistuvan budjetoinnin kansainvälisiin esimerkkeihin ja ehdottaa, että Helsingissä sovelletaan muun muassa Reykjavikin, Barcelonan, Madridin, New Yorkin ja Pariisin käyttämää menettelyä, jossa vuosittain järjestetään asukkaiden esittämien hanke-esitysten välinen äänestys. Malleissa kaupunki on jaettu alueisiin, joiden kesken summa on jaettu alueiden asukasmäärän perusteella. Näin varmistetaan, että hankkeita kohdistuu laajasti kaupungin alueelle. Osallistuvan budjetoinnin kaupunkitasoinen toimeenpano edellyttää digitaalista alustaa, jolla ehdotuksia kerätään, käsitellään ja saatetaan päätöksentekoon.

Osallisuustyöryhmä ehdottaa kansainvälisten mallien ja asukkaiden toiveiden perusteella Helsinkiin osallistuvan budjetoinnin mallia, jossa kaupunkilaisten äänestettäväksi osoitettava summa on jaettu seitsemälle suurpiirille asukasmäärän mukaan. Tämän lisäksi osa summasta on varattu koko kaupunkia koskeviin hankkeisiin.

Ehdotuksia voivat tehdä ja äänestää 13 vuotta kyseisenä vuonna täytävät ja sitä vanhemmat helsinkiläiset. Ehdotettava ikäraja on kansainvälisesti vertailtuna matala. Ikärajan alentaminen osallistuvan budje-

toinnin kokeilussa tukee kouluissa uuden opetussuunnitelman toteuttamista, luo uusia mahdollisuuksia nuorten kansalaistoiminnalle ja tuottaa jokaiselle teini-ikäiselle todellisen ja säännöllisen vaikuttamismahdollisuuden. Samaan aikaan alueellisesti toteutettu kokeilu vastaa esimerkiksi yhteiskehittämispäivillä nousseeseen toiveeseen saada alueille kehittämisrahaa, joka ei ole etukäteen sidottu tiettyihin projekteihin.

Määräraha on jaettu koko kaupunkia koskeviin hankkeisiin sekä alueellisiin hankkeisiin. Alueiden määrärahat määräytyvät asukasluvun perusteella. Osallistuvaan budjettiin ehdotettaville hankkeille voidaan asettaa kriteereitä vuosittain vaihtuvien teemojen mukaan, joita ohjaavat kaupunkistrategia sekä maankäyttösuunnitelmat ja täydennysrakentamiseen liittyvät tavoitteet.

Mallin toimeenpanossa on olennaista huolehtia osallisuuden yhdenvertaisuudesta. Tämän vuoksi esimerkiksi monipuolisilla palvelukeskuksilla, nuorisotaloilla, kirjastoilla ja kouluilla on keskeinen rooli aloitteiden ja äänestämisen tukemisessa sekä asukkaiden keskinäisen vuorovaikutuksen, jopa empatian, edesauttamisessa. Tukemalla heikommassa asemassa olevien osallistumista sekä eri väestöryhmien keskinäistä oppimista ja vuorovaikutusta, Helsinki tekee myös kansainvälisesti edistyksellistä demokratiatyötä. Helsingin vahvuuksia osallistuvan budjetoinnin toteuttajana ovat esimerkiksi palvelumuotoilun osaaminen, laajamittainen läsnäolo kaupunginosissa, uusi opetussuunnitelma sekä asukkaiden varsin suuri luottamus julkista valtaa kohtaan.

4.) Toimialojen osallisuustyö

Hallintosäännössä on määritelty osallisuuden periaatteet ja osatekijät, jotka koskevat koko kaupunkiorganisaatiota. Strategiassa on asetettu osallisuuden tavoitteet. Toimialojen erilaisista tehtävistä johtuen soveltuvat menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi vaihtelevat.

Toimialat ovat käynnistäneet hallintosäännön tarkoittamien osallisuuden toimenpiteiden käytön valmistelun, jotka kuvaavat kaupunkitasoisten periaatteiden soveltamistapoja kyseisellä toimialalla.

Toimialat raportoivat osallisuussuunnitelman toteutumisesta säännöllisesti apulaispormestarille sekä toimialalautakunnalle.

5.) Vapaaehtoistoiminta

Helsingin kaupungin organisaatiossa toimii tällä hetkellä yhdeksän (9) kokopäiväistä vapaaehtoistyön koordinaattoria ja reilu kuusikymmentä (60) työntekijää vapaaehtoistoiminnan ohjaajina ja vastuuhenkilöinä, joilla vapaaehtoistoiminnan koordinointi ja vapaaehtoisten ohjaaminen

sekä järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on osa perustehtävää tai koordinointia tehdään oman toimen ohessa.

Koordinaattoreista kaksi työskentelee kaupunginkansliassa, kolme työskentelee sosiaali- ja terveystoimialalla, yksi kaupunkiympäristön toimialalla, kolme kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla sekä yksi Korkeasaaren eläintarhassa. Sosiaali- ja terveystoimialojen uudistus kannustaa määrittelemään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työnjakoa uudelleen.

Kaupunkitasoisen vapaaehtoistoiminnan kokonaisuutta tulee jatkossa tarkastella siten, että vapaaehtoistoiminta tuottaa osaltaan ratkaisuja kaupungin strategiassa määriteltyihin haasteisiin ja että tehtävät kattavat mahdollisimman laajasti kaupungin palvelukokonaisuudet. Toiminnan uudelleenjärjestelyksi esitetään, että kaikki vapaaehtoistoiminnan täysipäiväiset koordinaattorit (pois lukien Korkeasaari) keskitetään yhdelle toimialalle. Keskitetympi malli tarjoaa mahdollisuuden tarjota kuntalaisille selkeämmän ja helpomman osallistumis- ja perehtymismahdollisuuden. Selkein vaihtoehto on keskittää koordinaatio kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle, jossa on avustustoiminnan myötä syntyneitä kansalaistoiminnan asiantuntemusta.

Vakanssien siirtäminen toimintabudjetteineen ehdotetaan tehtäväksi 1.1.2018, mikä mahdollistaa uuden toimintamallin rakentamisen yhdessä asukkaiden, yhteisöjen ja työntekijöiden kanssa. Toiminnan keskittäminen vahvistaa yhteisiä käytäntöjä, parantaa palvelun saavutettavuutta kuntalaisille ja poistaa päällekkäisyyksiä. Luomalla vapaaehtoistoiminnan koordinaattoreista nykyistä vahvempi työyhteisö mahdollistetaan entistä paremmin vapaaehtoistoiminnan kaupunkitasoinen kehittämistyö sekä vapaaehtoistoiminnan helpompi löydettävyyttä.

6.) Kaupungin tilojen käytön avaaminen

Vs kaupunginjohtaja päätti 7.9.2016 § 60 hyväksyessään Asukas- ja yhteisöyhteistyö alueilla -työryhmän loppuraportin, että työryhmän ehdottamat kaupungin julkisten palvelutilojen käyttöä koskevat periaatteet otetaan huomioon osallisuus- ja vuorovaikutusmallin valmistelussa.

Kaupungin julkisten palvelutilojen tulisi lähtökohtaisesti olla nykyistä kattavammin käytettävissä asukas- ja yhteisötoiminnan tukemiseksi ja kaupungin toimialojen yhteistyön edistämiseksi eri kaupunginosissa. Tilojen helpommat käyttömahdollisuudet olivat yksi yleisimpiä teemoja osallisuusmallin valmisteluun liittyneissä kuulemisissa.

Aiemman organisaation hallintokunnissa oli erittäin vaihtelevia käytäntöjä siinä, millä perusteilla tiloja luovutettiin kansalaisyhteiskunnan käyttöön. Kaupungin julkisten palvelutilojen käytön avaamiseksi on toteutet-

tu erilaisia joustavampaan tilankäyttöön liittyviä kokeiluja. Esimerkiksi Varaamo-palvelusta kaupunkilaiset voivat varata kaupungin julkisia työpisteitä sekä laitteita käyttöönsä. Varaamo-palvelun tavoitteena on julkisten tilojen käytön tehostaminen, saavuttavuuden parantaminen ja tilojen käyttöön liittyvien kustannusten alentaminen kaupungin tilavauskäytäntöjä yhtenäistämällä.

7.) Avoin data

Avoimella datalla tarkoitetaan julkishallinnolle, organisaatioille, yrityksille tai yksityishenkilöille kertynyttä tietoa, joka on avattu organisaation ulkopuolisillekin vapaasti ja maksutta hyödynnettäväksi. Avoimella datalla parannetaan kaupungin toiminnan läpinäkyvyyttä, päätöksenteon seurattavuutta ja palveluiden löydettävyyttä sekä edistetään innovatiivisten uusien palveluiden rakentamista avaamalla lisää dataa ja ohjelmistorajapintoja kaikkien käyttöön. Avoimen datan ja tiedon julkaisemisen myötä kaupungin tuottama asiakirja- ja muu tietoaineisto on helpposti ja esteettömästi kaupunkilaisten ja yritysten avoimesti käytettävissä ja hyödynnettävissä.

8.) Vaikuttajatoimielimet

Kaupunginkanslia ja toimialat varmistavat, että kuntalaissa määritellyillä toimielimillä (vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuustoa vastaava Ruudin ydinryhmä) on todelliset mahdollisuudet vaikuttaa kaupungin palveluihin ja päätöksentekoon.

9.) Aloitteet ja palautteet

Kunnan jäsenten ja palvelun käyttäjien aloitteet sekä nuorten aloitteet tuodaan kaupunginvaltuustolle tiedoksi kahdesti vuodessa. Kaupunki huolehtii palautekanavassa kaupunkilaisille annetun palvelulupauksen täyttymisestä viiden arkipäivän vastausajan osalta. Kaupunki kehittää palautedatan hyödyntämistä osana palvelujen ja toiminnan kehittämistä ja johtamisen tukena.

Kaupunkilaiset hyödyntävät myös oikeusministeriön tarjoamia digitaalisia aloite- ja lausuntopalveluja Demokratia.fi -verkkosivustolla.

10.) Digitaalinen osallisuus

Helpposti saavutettavien ja käyttäjälähtöisten verkkopalveluiden välityksellä kaupunkilaiset pääsevät sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta osallistumaan ja vaikuttamaan valmisteluun ja päätöksentekoon. Kerro-kantasi.hel.fi- palvelussa kuntalaiset voivat kertoa mielipiteensä ja tulla kuulluksi erityyppisistä valmisteluun tulevista tai valmistelussa jo olevis-

ta asioista. Mielenpitoet ovat muiden nähtävinä, kommentoitavina ja peukutettavina (rekisteröidyt käyttäjät).

Helsinki-sovellus tuo kaupunkilaisten palvelut kännykkään. Beta- vaiheen sovelluksessa on käytössä kaupungille palautteen antomahdollisuus. Tulevaisuudessa Helsinki-sovellus osaa mm. kertoa push-viesteillä käyttäjää kiinnostavista lähiympäristön tapahtumista, Kerro kanta-si -välilehdellä voi kertoa mielenpiteensä paikallisista kysymyksistä ja saa tietoa lähiseudun kaupungin päätöksistä. Kaikkien toimialojen käytössä olevassa sähköisessä palautekanavassa voi antaa palautetta tai kysyä kaupungilta, lähettää ehdotuksia, kiitoksia tai moitteita.

Osallisuusmallin seuranta ja johtaminen

Osallisuuden arviointiin laaditaan sekä kaupunkitasoiset että toimialakohtaiset mittarit, joita seurataan vuosittain ja strategiakausittain. Mittareissa tulee mitata sekä kuntalaisten kokemusta demokratian toiminnasta että osallisuusprosessien toimivuutta.

Osallisuuden johtaminen on osa toimialojen päivittäisjohtamista. Kaupungin yhteisten toimenpiteiden edistämiseksi ehdotetaan perustettavaksi kaksitasoinen ohjausrakenne.

Osallisuusmallin kehittämisen tueksi pormestarin on tarkoitus perustaa osallisuuden neuvottelukunta. Osallisuuden neuvottelukuntaan kutsutaan kansalaisyhteiskunnan, yritysten sekä korkeakoulujen edustajia. Tämän lisäksi kansliapäällikön on tarkoitus nimetä kaupunkiorganisaation sisäisen osallisuuden ja vuorovaikutuksen ohjausryhmä, jossa on kaupunginkanslian ja toimialojen edustus.

Osallisuusmallin toimeenpano arvioidaan valtuustokauden loppuun osana kaupunkistrategian arviointia. Kaupunginkanslian kaupunkitietoyksikkö toteuttaa arvioinnin ja mallin kehittämistä päätetään saavutettujen tulosten asukaspalautteen perusteella.

Resursointi

Mallin toimeenpanemiseksi esitetään henkilö- ja toimintamäärärahojen osoittamista kaupunginkansliaan yhteensä 1 286 740 (palkkamenot 766 740 euroa, 280 000 euroa alueellisen osallistumisen käyttömenot, teknisen alustan kehittämis- ja ylläpitotyö 41 000 euroa). Kaupunginhallituksen yleisistä käyttövaroista ohjataan kaupunginkanslian käyttöön aiemmin lähiöprojektin käytössä ollut määräraha 500 000 euroa. Lisäksi toimeenpanoon osoitetaan 587 740 euroa osallisuusrahastoksi muutettavasta lähiörahadosta, jonka vuosittainen käyttö on kokonaisuudessaan 5 000 000 euroa.

Alueellisen osallisuuden mallin toteuttamiseen palkataan suurpiirikoh-
taiset seitsemän stadiluotsia, joiden palkkakulut sivukuluineen ovat yh-
teensä 387 982 euroa sekä tiimipäällikkö 70 827 euroa. Käyttömenoja
alueellisiin tapahtumiin, viestintään, koulutukseen, puhelin- ja matkaku-
luihin sekä alueellisiin toimitilavuokriin osoitetaan 280 000 euroa (noin
40 000 euroa/alue huomioiden suurpiirien asukasohjat).

Yritystoiminnan tukeen ja kytketykseksi osaksi alueellista toimintaa
palkataan kolme yritysluotsia, joiden palkkakulut sivukuluineen on 166
278 euroa.

Osallistuvan budjetoinnin kehitysprojektipäällikön ja teknisen projekti-
päällikön palkkaukseen sivukuluineen osoitetaan 141 653 euroa. Ohjel-
mistokehitys osallistuvan budjetoinnin verkkoalustan rakentamiseen se-
kä kehittämiseen ja ylläpitoon 41 000 euroa.

Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin osallistuva budjetointi resursoidaan
muuttamalla lähiörahasto osallisuusrahastoksi.

Vuodesta 1996 alkaen toiminut lähiöprojekti on koordinoitunut ja organi-
soitunut lähiörahaston esikaupunkien kehittämiseen liittyviä hankkeita
hallintokuntien sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kans-
sa. Lähiörahaston tarkoituksena on ollut Helsingin lähiöiden arvostuk-
sen nostaminen parantamalla lähiöiden viihtyvyyttä ja toiminnallisuutta.
Rahaston varoja on käytetty joko kaupungin toimesta tai yhteistyössä
muiden osapuolien kanssa toteutettavien kaupunginvaltuuston tai kau-
punginhallituksen erikseen päättämien investointihankkeiden ja projek-
tien rahoitukseen.

Lähiöprojektin ydintehtävänä on ollut Helsingin esikaupunkialueiden
imagon vahvistaminen edistämällä asunto- ja toimitilarakentamista, ko-
roostamalla kaupunginosien vahvuuksia ja alueidentiteettiä sekä tuke-
malla saavutettavien palvelujen edellytyksiä osana viihtyisää kaupun-
kiympäristöä. Toimintatavassa on korostunut kumppanuus ja asukas-
osallisuus. Aluekohtaisen toiminnan tavoitteena on ollut pyrkiä yhtäaikai-
sesti kohentamaan julkisen ympäristön parantamista, täydennyskaavoit-
tusta sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn pyrkiviä toimenpiteitä alu-
eellisesti.

Osallisuus ja vuorovaikutusmallin kokonaisuuden tavoitteet ja toiminta-
periaatteet ovat monilta osin hyvin yhteneväiset lähiöprojektin kanssa.
Osallisuusmallin eri osa-alueista muodostuva toimintakokonaisuus le-
vittää lähiöprojektin vahvuutena pidetyn toimialarajat ylittävän, kumppa-
nuuteen ja asukasosallisuuteen sekä elinkeinojen edellytysten vahvis-
tamiseen perustuvan alueellisen lähestymistavan Helsingin kaikille esi-
kaupunkialueille sekä keskustaan.

13.11.2017

Osallistuva budjetointi avaa kanavan koko kaupunkiyhteisölle priorisoida julkisen ympäristön investointeja paikallistasolla. Stadiluotsien aluekohtaisessa työnkuvassa korostuu eri toimintojen ja asukasaloitteiden koordinaatio ja tukeminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen, heikompien ryhmien aktivoiminen sekä yhteistyöverkoston rakentaminen ja viestintä. Yritysluotsien työn tavoitteena puolestaan on elinkeinojen edellytysten vahvistaminen. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallissa stadiluotsit, yritysluotsit sekä toimialoilla ja niiden palvelukokonaisuuksissa työskentelevät paikallistason toimijat toimivat tiiviissä asukas- ja yhteisöyhteistyössä toimenpiteiden ja resurssien yhteen sovittamiseksi. Tavoitteena on edistää toimivuutta, viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta ja turvallisuutta paikalliset lähtökohdat ja voimavarat huomioiden.

Lähiörahaston muutos osallisuusrahastoksi edellyttää kaupunginvaltuuston päätöstä rahaston sääntöjen muuttamisesta. Muutoksen jälkeen varojen käyttötarkoitus on laajempi kuin mitä lähiörahaston säännöt ovat mahdollistaneet.

Osallistuvan budjetoinnin toimintamallissa kaupunginhallitus osoittaa osallisuusrahaston varoja osallistuvan budjetoinnin käyttöön vuosittaisen teemojen ja kriteereiden mukaisesti. Osallistuvan budjetoinnin menettelyn kautta rahoitetaan jatkossakin hankkeita, joilla on merkitystä esikaupunkialueiden myönteiselle kehittymiselle. Lähiörahaston vuosittainen jakovara on ollut 5 000 000 euron tasolla. Lisäksi kaupunkiympäristön toimialan talousarvioon on sisällytetty lähiöprojektia varten vuosittain noin 500 000€.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tommi Laitio, toimialajohtaja, puhelin: 310 89045
tommi.laitio(a)hel.fi
Johanna Seppälä, vuorovaikutuspäällikkö, puhelin: 310 79780
johanna.m.seppala(a)hel.fi
Titta Reunanen, asukasyhteistyöpäällikkö, puhelin: 310 23437
titta.reunanen(a)hel.fi
Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Toimialat

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 06.11.2017 § 989

HEL 2017-010829 T 00 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

06.11.2017 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti käsitellä esityksen 10 kokouksen toisena asiana.

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli Johanna Seppälä. Asiantuntija ei ollut läsnä päätöksenteon aikana.

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle yksimielisesti Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tommi Laitio, toimialajohtaja, puhelin: 310 89045
tommi.laitio(a)hel.fi

Johanna Seppälä, vuorovaikutuspäällikkö, puhelin: 310 79780
johanna.m.seppala(a)hel.fi

Titta Reunanen, asukasyhteistyöpäällikkö, puhelin: 310 23437
titta.reunanen(a)hel.fi

Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi